

yhteistyössä

Kulttuurikeskus
Kulturcentret

KÄVELYOPAS

Vaasan Folkhälsan-talo

Raastuvankatu 23–25

TORIREITTI 1,3 KM

Tiedämme kaikki, miten tärkeää on liikkua ulkona päivittäin. Tästä oppaasta löydät torin ja kaupungintalon kautta kiertävän reitin, jonka varrella on lukuisia mielenkiintoisia kohteita, joita voit pysähtyä katselemaan ja lukea niistä tarkemmin.

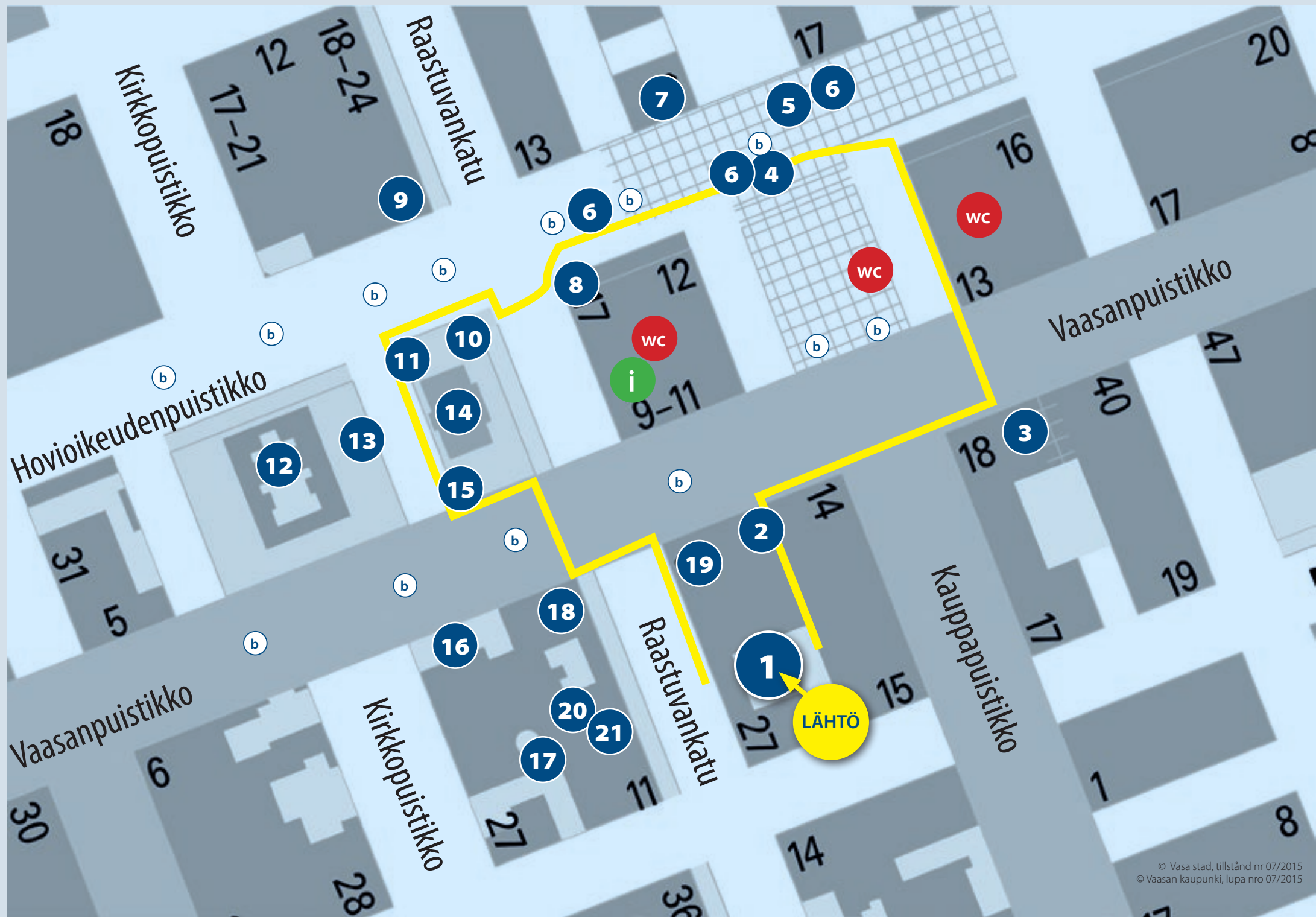
Karttaan on merkitty wc:t ja puistonpenkit lepohetkiä varten.

Myös pidempiä reittejä sisältäviä kävelyoppaita on olemassa.

Toivomme, että tämä kävelyopas auttaa sinua löytämään lähiympäristössämme olevan vaihtelevan luonnon, kulttuurin ja historian.

1.	Vaasan Folkhälsan-talo	sivu 6
2.	Yrittäjäpatsas	sivu 6
3.	Vaasan kauppahalli	sivu 7
4.	Suomen vapaudenpatsas	sivu 7
5.	Vaasan ystävyyshaupungit	sivu 8
6.	Kolme patsasta	sivu 8
7.	Kauppuhuone C.J. Hartman	sivu 9
8.	Gridlock ja Rewell Center	sivu 9
9.	KOY Kurtenia	sivu 10
10.	Toivo Kuula	sivu 10
11.	Joachim Kurtén	sivu 10
12.	Vaasan Kirkko	Sivu 11
13.	Luotsipatsas	Sivu 12
14.	Kaupungintalo	sivu 13
15.	August Alexander Levón	sivu 13
16.	Hallintotalo	sivu 14
17.	Vesitorni	sivu 15
18.	Käsityön talo Loftet	sivu 14
19.	Wasaborg	sivu 16
20.	Nuorisotalo Kultsa	sivu 16
21.	Kävelykiosk	sivu 16

- 1** kohteen numero kartalla
- b** puistonpenkki

1. VAASAN FOLKHÄLSAN-TALO

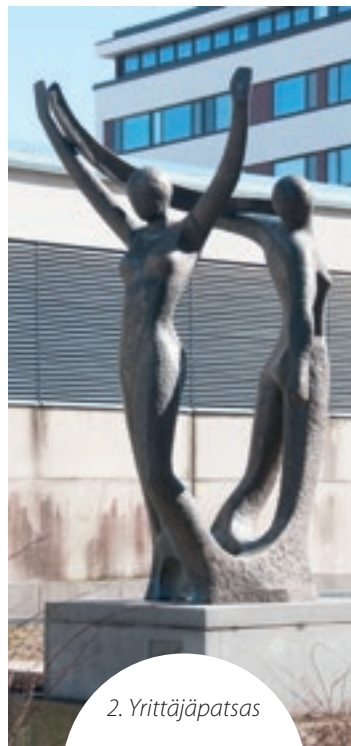
Talo rakennettiin vuosina 2013–2015 ja sen pääsuunnittelijoina toimivat arkkitehdit Aitoaho & Viljanen. Talo sijaitsee erittäin keskeisellä paikalla ja se antaa Folkhälsanille näkyvyyttä kaupungissa. Talossa on 55 senioriasuntoa, sekä omistus- että vuokra-asuntoja, keittiö ja ruokasali, tilat terveyttä edistävälle toiminnalle ja ryhmätoiminnalle. Talossa on Folkhälsan Vålfärd Ab:n ja Folkhälsans förbundin hallinnolliset toimistot. Talossa on myös ulkopuolisille vuokrattavia tiloja. Talo on rakennettu Samfundet Folkhälsan i svenska Finland r.f:n, Harry Schaumans Stiftelsen, Svenska litteratursällskapet i Finland r.f:n/Svenska kulturfondenin ja Landskapsföreningen Folkhälsan i Österbotten r.f:n välisenä yhteistyönä.

Palokadun alussa Wasaborgin ja Aktian välissä

2. YRITTÄJÄPATSAS

Patsaan aloitteentekijä oli talousneuvos A.A. Mäkinen vuonna 1964. Patsas on taiteilija T.Kultin tekemä ja se paljastettiin 1981. Patsas esittää Henkeä ja materiaa. Pronssiin valetut mies ja nainen kannattelevat yläpuolellaan palkkia. Mies kuvaa ponnistusta ja voimaa, nainen vapautta ja kauneutta, palkki materiaa.

1. Folkhälsan

2. Yrittäjäpatsas

3. Vaasan kauppahalli

4. Vapaudenpatsas

Vaasanpuistikko 18

3. VAASAN KAUPPAHALLI

Kauppahalli on maamme vanhimpia ja se on palvellut vaasalaisia yli 100 vuotta kauppa- ja kohtaamispaikkana. Kauppahalli rakennettiin kahdessa osassa. Alahalli valmistui vuonna 1902 Backmanssonin & Thesleffin ja ylähalli vuonna 1927 A.W. Stenforsin piirtäminä.

Kauppatori, kävelykatu

4. SUOMEN VAPAUDENPATSAS

Patsas on kuvanveistäjä professori Y. Liipolan (1881–1971) tekemä ja hänen avustajinaan toimivat mm. vaasalainen taiteilija L. Hyppönen ja kuvanveistäjä J. Vikainen Turusta. Graniittia tarvittiin kaikkiaan 240 tonnia. Pronssi-veistoksen korkeus on 6 metriä ja paino 3,6 tonnia. Jalustoineen patsaan korkeus on noin 14 metriä. Veistoksessa on kaksi mieshahmoa: seisova, kivääriä kädessään pitelevä sotilas heiluttaa lakkiaan ja hänen takanaan istuu haavoittunut sotilas.

Kun patsas paljastettiin vuonna 1938, läsnä olivat mm. tasavallan presidentti K. Kallio ja marsalkka C.G.E. Mannerheim sekä arviolta 10 000 henkilöä käsittävä yleisö.

5. Vaasan
ystävyysskaupungit

Hovioikeudenpuistikon kävelykatu

5. VAASAN YSTÄVYYSKAUPUNGIT

Kävelykadulla, muutaman metrin päässä Matkakuume-veistoksesta on rivi laattoja, joihin on merkitty Vaasan ystävyyskaupungit. Ne ovat: Uumaja, Ruotsi (1940), Harstad, Norja (1949), Helsingör, Tanska (1949), Pärnu, Viro (1956), Schwerin, Saksa (1965), Kiel, Saksa (1967), Sumperk, Tšekki (1984) ja Morogoro, Tansania (1988) sekä kummikaupunki Malmö, Ruotsi (1940).

Varjoja metsässä

Kävelykatu

6. KOLME PATSASTA

Kuvanveistäjä: E. Kannosto. Matkakuume ja Syvä jano paljastettiin 2005 ja Varjoja metsässä 2006. Näillä teoksilla halutaan tuoda esille kävelykadun arkirunoutta. Matkakuume kuvaa yhteiskunnallista muutosta Pohjanmaalla, Syvä jano yritteliäisyyttä ja elämän janoa. Varjoja metsässä kertoo rakkaudesta, vuorovaikutuksesta ja elämänvoimasta.

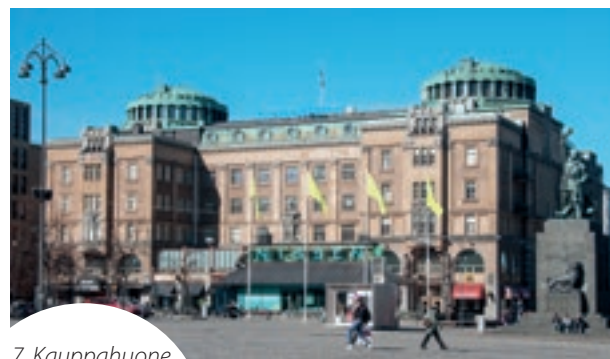
6. Kolme patsasta

Matkakuume

Syvä jano

7. Kauppahuone

8. Gridlock
& Rewell Center

Hovioikeudenpuistikko 15

7. KAUPPAHUONE C.J. HARTMAN

C.J. Hartmanin siirtomaatavarakauppa avattiin 1862 tällä paikalla sijainneessa kaksikerroksisessa puutalossa. Silloinen omistaja E. Hartman oli kiinnostunut arkkitehtuurista ja hänellä oli visio suuresta kauppahuoneesta. Hän järjesti kilpailun, jonka helsinkiläinen arkkitehti K. Kallio voitti. Kallio valitsi rakennustyylin, jota leimaa innovatiivinen rakennustekniikka, jonka rakenteissa esimerkiksi kantavat pilarit saivat näkyä. Rakennus rakennettiin kahdessa osassa ja ensimmäinen siipi vasemmanpuoleisine kupoleineen valmistui keväällä 1912 ja liike muutti uusiin tiloihin. Vuotta myöhemmin toinen siipi valmistui. 1913 pystytettiin graniittifiguurit Seppä ja Puutarhassa työskentelevä nainen, jotka koristavat pääsisäänkäyntiä. Ne ovat A. Harjunpään veistämiä ja saivat nimeksi Lepo työn jälkeen. Alkuperäiset mallit ovat J. Munsterhjelmin (1879–1925) veistämiä ja ne ovat tallessa Hartmanin toimistossa. Kupolit mukaan luettuna kiinteistössä on seitsemän kerrosta ja vuokralla oleva kokonaisala on n. 9300 m². Arkkitehtonisesti talo edustaa toisaalta kansallisromanttista tyyliä, toisaalta jugendtyyliä. Kupolit suunniteltiin alun perin tasapainottamaan talon massiivista ilmettä. Sotavuosina eräs tanskalainen vuokralaisrouva piti kanojaan vasemmanpuoleisessa kupolissa. "Kanala" peruskorjattiin 1990-luvulla saunaksi ja kokoustilaksi. Talo on läpikäynyt kolme tulipalaa, sitä pommitettiin sodan aikana 1939, mutta se seisoo paikallaan tänä päivänä yhtä komeana kuin vihkiäisissä.

Hovioikeudenpuistikko 10

8. GRIDLOCK JA REWELL CENTER

Taiteilija J. Niemelä sai teoksen valmiiksi 2006. Teoksen verkkomainen osa pyörii ja heijastaa varjokuvia Rewell Centerin seinälle. Ylätorin Keskuskortteli, joka rakennettiin 1959–1964 ja on V. Rewellin luoma, oli aikanaan Pohjoismaiden suurin liikekompleksi. V. Rewell piirsi vuonna 1939 myös Kauppahallin viereisen konttorirakennuksen, joka edustaa funktionalismia.

Hovioikeudenpuistikko 11

9. KOY KURTENIA

Perinteinen pankkitalo Kurtenia valmistui 1904 ja sen piirsi arkkitehti Fr. Thesleff. Vasabladetin lukijat ovat valinneet talon Vaasan kauneimmaksi rakennukseksi. Alun perin se toimi Vaasan Osake-Pankin konttorina. Huolellisen ja pieteettisen kunnostuksen jälkeen vanhassa pankkitalossa toimii jälleen pankki. Talossa on myös ravintola. Talossa on 10 liiketilaa ja 5 asuntoa.

Kaupungintalon puisto

10. TOIVO KUULA

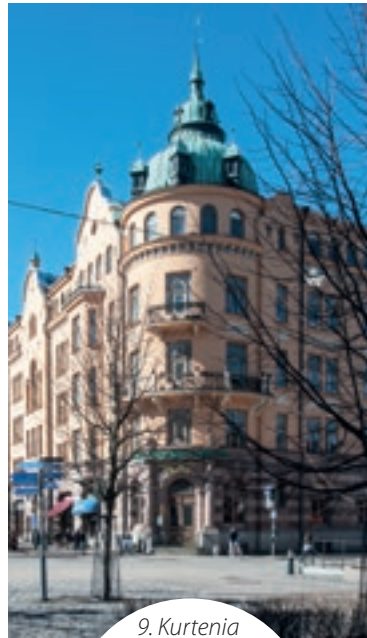
Kuvanveistäjä, professori W. Aaltonen (1894–1966) suunnitteli patsaan poikansa, professori M. Aaltosen avustamana. Säveltäjänä Kuula on maamme tunnetuimpia. Muistomerkki paljastettiin 1963 Kuulan syntymän 80-vuotispäivänä.

Kaupungintalon puisto

– Hovioikeudenpuistikon puolella

11. JOACHIM KURTÉN

Kuvanveistäjä oli E. Wikström ja patsas paljastettiin 1908. Se oli uuden Vaasan ensimmäinen patsas. Kurtén oli mukana perustamassa Vaasan Osake-Pankkia 1878 sekä myös monen muun yrityksen perustaja. Pankkimiehenä hänellä oli suuri merkitys rakennusyrittäjien rahoittajana uudessa Vaasassa.

9. Kurtenia

12. Vaasan kirkko

10. Toivo Kuula

11. Joachim Kurtén

Kirkkopuisto

12. VAASAN KIRKKO

Kirkko on Carl-Axel Setterbergin piirtämä, se edustaa englantilaista gotiikka ja se rakennettiin 1862. Pääalttaritaulu, Paimenten kumarrus, on A. Edelfeltin maalaama 1894. Kaksi muuta alttaritaulua ovat R.W. Ekmanin (1861) ja L. Sparren (1897) maalaamia. Kirkko peruskorjattiin vuonna 2000. Kirkkosaliin ja lehtereille mahtuu yhteensä 900 henkilöä. Tornissa näkyy jälkiä venäläisten pommituksista talvisodan aikana. Vaasan kirkko on tänä päivänä kaupungin pääkirkko ja sitä käyttävät kaupungin sekä suomen- että ruotsinkieliset evankelis-luterilaiset seurakunnat.

Kaupungintalon pääsisäänkäyntiä vastapäätä

13. LUOTSIPATSAS

Kuvanveistäjät W. Aaltonen ja hänen poikansa Matti loivat patsaan, joka paljastettiin 1959. Se hankittiin raatimies ja rouva Husbergin vuonna 1912 tekemän testamenttilahjoituksen mukaisesti. He toivoivat suihkukaivoa, jonka aiheena olisi vanhan polven pohjalaisluotsi.

13. Luotsipatsas

15. Levón

14. Kaupungintalo

Senaatinkatu 1

14. KAUPUNGINTALO

Vaasan kaupungintalo rakennettiin vuosina 1879 -1883 ruotsalaisen arkkitehdin M. Isaeuksen (1841–1890) piirustusten mukaan. Talo rakennettiin Gerbyssä ja Tölbyssä valmistetusta tiilestä. Katto ja välilattiat ovat puuta, jopa 60 cm vahvoista palkeista. Julkisivussa on Kaarle IX:n ja valtionhoitajien (Svinhufvud, Mannerheim) korkokuvat, kummatkin J. Munsterhjelmien veistämiä. Pääsisäänkäynnin kummallakin puolella on Vaasan lyhtein koristeltu lipputanko. Alun perin talossa oli juhlasalin lisäksi kaupungin virastoja ja kouluja. Palolaitos oli ensimmäisessä kerroksessa.

Kaupungintalon puisto – Vaasanpuistikon puolella

15. AUGUST ALEXANDER LEVÓN

Kuvanveistäjä L. Leppänen on tehnyt kaksi pronssista rintakuvaa A.A. Levónista. Toinen sijaitsee Kaupungintalon puistossa ja toinen Palosaarella Puuvillakujan päässä. Molemmat paljastettiin 1956. Teollisuusmies Levón perusti mm. Puuvillatehtaan, höyrykäyttöisen tiilitehtaan, Vaasan Höyrymyllyn ja Suomen ensimmäisen höyrykäyttöisen sahalaituksen sekä Vasabladetin.

16. Hallintotalo

Vaasanpuistikko 10 – Apteekkari Lindebäckin talo

16. HALLINTOTALO

Uudessa Vaasassa apteekkari H. Lindebäck rakennutti talon kirkon välittömään läheisyyteen yhdelle kaupungin näkyvimmistä tonteista. Setterbergin piirtämän rakennuksen piti sisältää tilat sekä apteekkia että asuntoa varten. Jälkiempiretyylinen talo sai edustavan julkisivun koristeluineen.

1900-luvun alussa rakennus siirtyi Vaasan kaupungin omistukseen. Rakennusta laajennettiin kaksinkertaiseen kokoonsa C. Schoulzin piirustusten mukaan, jotta siihen saataisiin mahtumaan kaupungin hallinto ja valtuusto. Kaupungin keskushallinto, kaupunginjohtaja, kanslia ja arkisto toimivat talossa ja myös kaupunginvaltuusto ja kaupunginhallitus pitävät kokouksiaan siellä.

Raastuvankatu 28–Kauppias Sjöbergin talo

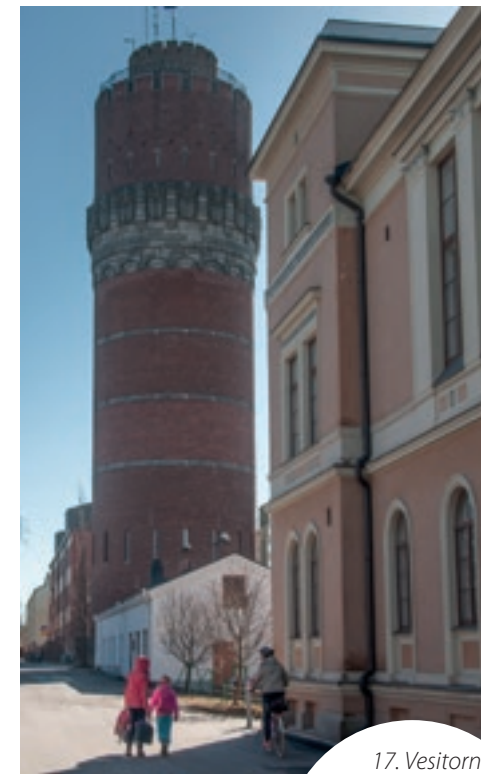
18. KÄSITYÖN TALO LOFTET

Vuonna 1861 arkkitehti Setterbergiltä valmistui piirustus yhdistetystä asunto- ja liikerrakennuksesta, jonka kauppias H. Sjöberg sittemmin rakensi. Rakennus oli jälkiempiretyylinen ja suorakulmion muotoinen. Talon itäpäässä oli kauppapuoti, johon oli sisäänkäynti kadun puolelta. Vuonna 1884 talon osti kauppias ja konsuli J. E. Moe. Hänen vaimonsa Tulla oli yksi kaupungin seuralälmän keskeisistä henkilöistä ja heidän kotiinsa kokoontui taiteilijoita ja älymystöä. Konsuli Moe sisusti pohjakerrokseen tyylikkään uusrenessanssin ruokasalin tammipaneeliseinällä ja jäljitettyine kultanahkatapetteineen. Ruokasalissa toimii tänä päivänä Konsulinnan kahvihuone, joka on viihtyisä lounaskahvila. Rakennuksen jäljellä olevassa osassa on kotiteollisuus- ja käsityökauppa Loftet.

Raastuvankatu 32

17. VESITORNI

Sijaitsee tontilla no 25 kaupungin ydinkeskustassa. Torni rakennettiin 1915 arkkitehtiveljesten J. & T. Paatelan piirustusten mukaan. Tornin vesisäiliöön mahtuu yli 500 kuutiometriä vettä ja se on 49 metrin korkuinen. Vesitorni toimi talvi- ja jatkosotien aikana ilmatorjunnan tähtystyspaikkana.

17. Vesitorni

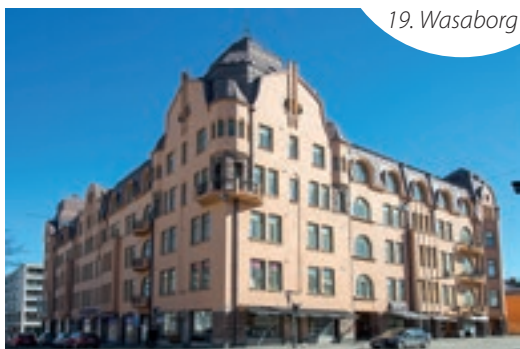

18. Käsityön talo Loftet

Raastuvankatu 21 – Sjöblomin talo

19. WASABORG

Hugo ja Alma Sjöblom (o.s. Wallenius) muuttivat Kauhajoelta Vaasaan 1889. Hugolla oli siirtolaistomisto, joka myi lippuja valtamerialuksiin. Hän osti tontin 1902 ja A. Gauffinin suunnittelema talo valmistui vuonna 1912. Hugo kuoli samana vuonna ja Alma ei suoriutunut heidän suurista veloistaan. Talo myytiin huutokaupassa Oy Wasaborgille 1915. Talo on rakennettu osittain jugendtyylisenä ja on vaikuttanut uuden naapuritalon Folkhälsanhuset Wasan suunnitteluun.

19. Wasaborg

Raastuvankatu 30 - Poliisikamari

20. NUORISOTALO KULTSA

Arkkitehti A.W. Stenfors suunnitteli ja piirsi kolmikerroksisen poliisitalon, jonka vihkiäisiä vietettiin 1915. Poliisin muutettua uuteen poliisitaloon poliisikamarista tuli nuorisotalo Kultsa.

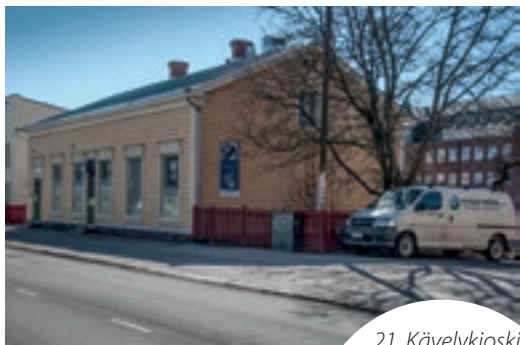

20. Kultsa

Raastuvankatu 32

21. KÄVELYKIOSKI

Puutalon piirsi alun perin Setterberg ja se siirrettiin nykyiseen paikkaansa Vaasanpuistikko 22:stä. Talo on peruskorjattu ja siinä toimii ryhmäliikuntapalveluja tarjoava Kävelykioski.

21. Kävelykioski

TÄMÄN OPPAAN ESITYÖN on pääasiallisesti tehnyt vapaaehtoishankkeenä Folkhälsans Resurspool i Österbottenin työryhmä, johon kuuluvat seuraavat henkilöt:

Vasemmalta John Nordblad, (projektivetäjä), Benita Nygård, Gunn-Britt Sahlsten, Kerstin Finnberg, Peter Sahlsten ja Elisabeth Weijola. Kuvasta puuttuvat Ann-Lis ja Nils-Erik Nykvist.

Valokuvat ovat Inger Nykvistin ja Håkan Wikströmin ottamia.

KÄVELYOPAS

TIESITKÖ, että on vielä kolme reittiä, joita pitkin voit kulkea ja samalla lisätä tietoaasi kauniista kaupungistamme? Ne ovat:

Pohjoinen rantareitti	2,5 km
Eteläinen reitti	4,0 km
Pohjoinen reitti	5,0 km

Esitteitä reiteistä on saatavissa:

Visit Vaasa – Matkailuneuvonta, Rewell Center

Tori-infosta kesällä

Reitit ovat saatavissa myös mobiiliversioina, jotka on tehty yhteistyössä Vaasan kaupungin paikkatietoyksikön kanssa.

Torireitti	http://arcg.is/1AeVWfe
Pohjoinen rantareitti	http://arcg.is/1AeW8v5
Eteläinen reitti	http://arcg.is/1M2ZgFL
Pohjoinen reitti	http://arcg.is/1M2YYyH

sekä pdf:nä verkosta osoitteesta
www.folkhalsan.fi/promenadguide

 folkhälsan

yhteistyössä

Kulttuurikeskus
Kulturcentret

Päivitetty 2016